

VISAGINO SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS

**DĖL VISAGINO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS
2021 METŲ ATASKAITOS PATVIRTINIMO**

2022 m. gruodžio ___ d. Nr. TS- ___
Visaginas

Visagino savivaldybės taryba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 5 punktu, atsižvelgdama į Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“, 6.4 papunktį ir Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2022 m. lapkričio 21 d. raštą Nr. SD-89 „Dėl Visagino savivaldybės 2021 m. visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitos“, n u s p r e n d ž i a :

Patvirtinti Visagino savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2021 metų ataskaitą (pridedama).

Šis sprendimas gali būti skundžiamas savo pasirinkimu Visagino savivaldybės tarybai (Parko g. 14, 31140 Visaginas) Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka arba Lietuvos administracinių ginčų komisijos Panevėžio apygardos skyriui (Respublikos g. 62, 35158 Panevėžys) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka arba Regionų apygardos administracinio teismo Panevėžio rūmams (Respublikos g. 62, 35158 Panevėžys) Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka per vieną mėnesį nuo jo paskelbimo arba įteikimo suinteresuotam asmeniui dienos.

Savivaldybės meras

Erlandas Galaguz

PATVIRTINTA
Visagino savivaldybės tarybos
2022 m. gruodžio ____ d. sprendimu Nr. TS-__

**VISAGINO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS
2021 METŲ ATASKAITA**

TURINYS

1.	Ataskaitos įvadas	3
2.	Demografinė situacija	4
3.	2021 metų Visagino sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis	7
4.	Savivaldybės prioritetinių problemų analizė	13
4.1.	Išvengiamas mirtingumas proc.	14
4.2.	Mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	16
4.3.	Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	18
5.	Suaugusiųjų gyvenamosios stebėsenos rodikliai	21
6.	Ataskaitos išvados ir rekomendacijos	25

1. ATASKAITOS ĮVADAS

Visuomenės sveikatos stebėseną Visagino savivaldybėje vykdoma remiantis Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“. Pateikiami rodikliai atspindi, kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos strategijos (LSS) 2014–2025 m. tikslai ir jų uždaviniai.

Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą apibūdinančius rodiklius bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje.

Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitos tikslas – pateikti pagrindinius savivaldybės gyventojų sveikatą atspindinčius rodiklius, jų dinamiką ir jų pagrindu pateikti rekomendacijas bei prioritėtines kryptis savivaldybės plėtros plano siekiniams, strateginio veiklos plano priemonėms.

LSS strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 m. šalies gyventojai būtų sveikesni, pailgėtų gyvenimo trukmė, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai.

LSS nustatyti šie 4 tikslai:

1. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį.
2. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką.
3. Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą.
4. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius.

Ataskaita parengta naudojantis viešai prieinamais sveikatos statistikos duomenų šaltiniais:

- Lietuvos statistikos departamento Oficialiosios statistikos portalu;
- Visuomenės sveikatos stebėsenos informacine sistema sveikstat.hi.lt;
- Mirties atvejų registro informacija;
- Higienos instituto informacija.

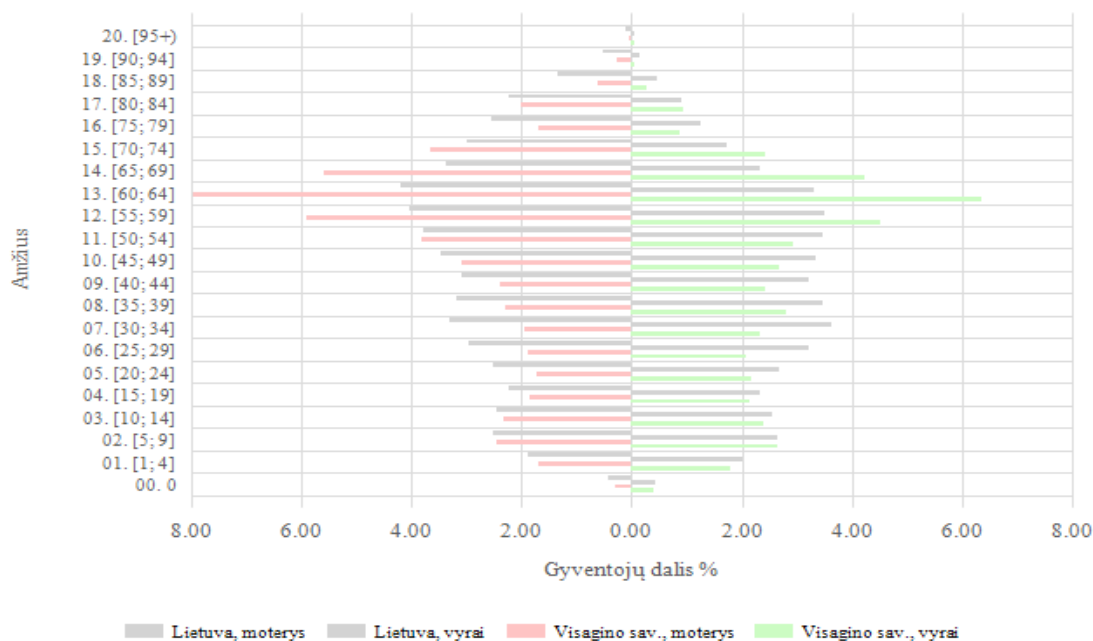
Rengiant ataskaitą buvo bendradarbiaujama su UAB „Visagino energija“ ir Visagino policijos komisariatu.

Nuo 2019 m. nėra teikiamas rodiklis Socialinės rizikos šeimų skaičius 1000 gyv., kadangi Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. birželio 19 d. Įsakymu Nr. A1-296 nuo 2018 m. liepos 1 d. panaikinta socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaita ir šios apskaitos tvarka.

2021 m. duomenų apie šiuos rodiklius: 1. Mokyklinio amžiaus vaikų, neismokančių mokyklose, skaičius 1 000 gyv., 2. Kūdikių, žindytų išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis proc., 3. Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk., 4. Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų sk. 10 000 gyv., 5. Nusikalstamos veiklos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrobanda 100 000 gyv. informacinėje sistemoje nėra, jie imti iš Higienos instituto sveikatos informacijos centro, ir kai kurių lentelės duomenų nėra. Rodiklių duomenys dėl viešai tiekiamo geriamo vandens prieinamumo vartotojams bei nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumo duomenys neinterpretuojami šviesoforo principu.

2. DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

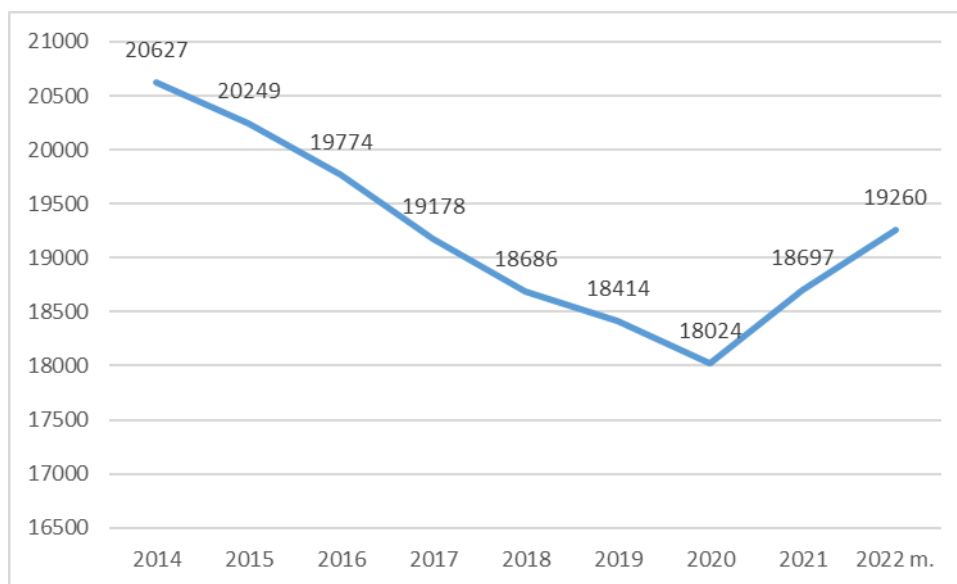
Amžiaus profilis, 2021

1 pav. Visagino savivaldybės demografinis medis

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Visagino savivaldybėje 2021 m. gyveno 18 697 žmonės, tai yra 454 daugiau nei 2020 m. 2022 m. išankstiniais duomenimis Visagino užfiksuota 19 260 nuolatinių gyventojų.

Visagino sav. 2014–2020 m. nuolatinių gyventojų skaičius kasmet mažėjo, o nuo 2021 m. pradėjo augti (2 pav.). Visagino savivaldybėje 2021 m. gyveno: vaikai iki 17 m. – 3079 asmenys, suaugę – 15618, vaisingo amžiaus moterys nuo 15 iki 49 m. – 2807 mot.

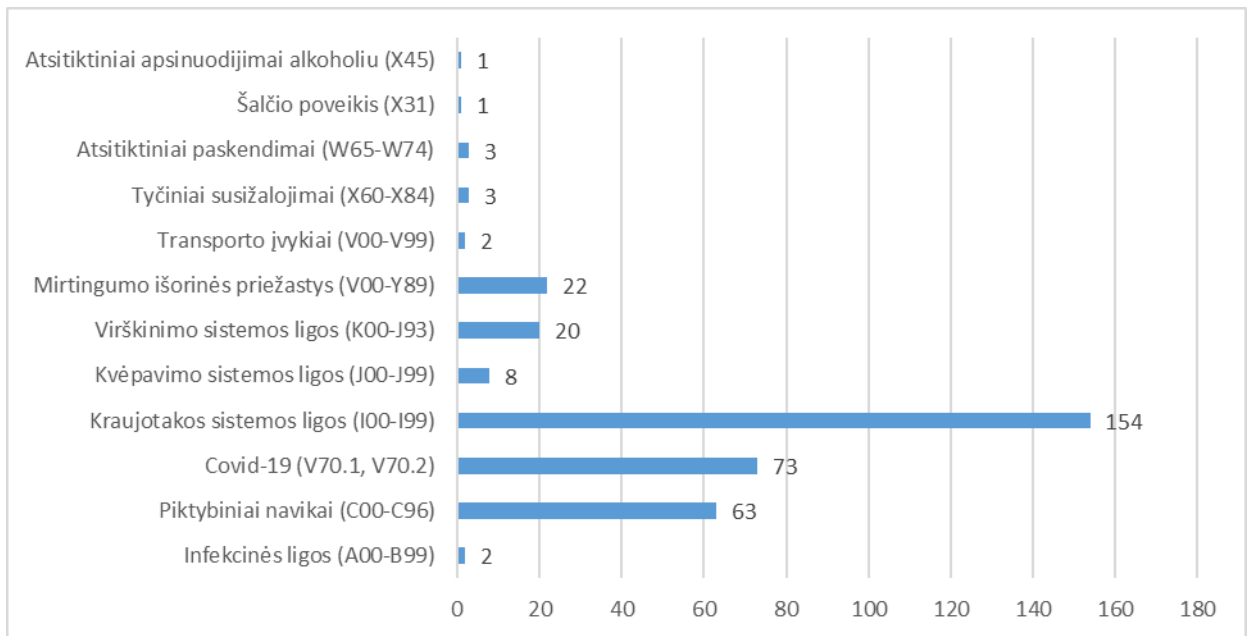
2 pav. Nuolatinių Visagino savivaldybės gyventojų skaičiaus kaitos dinamika 2014–2022 m. (asmenų skaičius)

Remiantis Visagino sav. administracijos Teisės, personalo ir civilės metrikacijos skyriaus duomenimis 2021 m. Visagino gimė 191 vaikas, palyginus su 2020 m. 3 vaikais daugiau. Sudarytos 144

santuokos, palyginus su 2020 m. 34 santuokomis daugiau. Santuoką nutraukė 104 poros, taip pat padidėjo mirčių skaičius – 372 mirtys, palyginus su 2020 m. 87 mirtimis daugiau.

Naudojantis Higienos instituto duomenimis, visų mirties priežasčių paieškos priemone, mirusių asmenų skaičius Lietuvoje 2021 m. 47 746 žmonės, t. y. 4 199 asmenimis daugiau negu 2020 metais. Keturios pagrindinės mirties priežastys – kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai, išorinės mirties priežastys ir COVID-19 liga – sudarė 84,2 proc. visų mirties priežasčių. Nuo kraujotakos sistemos ligų mirė beveik pusė, t. y. 48,2 proc. visų mirusiųjų. Nuo piktybinių navikų mirė 16,2 proc., nuo COVID-19 ligos – 14,7 proc., o dėl išorinių mirties priežasčių – 5,1 proc. visų mirusiųjų.

3 pav. matome įvardintas mirties priežastis pagal Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registro duomenis Visagino savivaldybėje. Daugiausia mirė nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) – 154 žmonės (64 vyrai ir 90 moterų), antroje vietoje COVID-19 (V70.1, V70.2) – 73 žmonės (37 vyrai ir 36 moterys), trečioje vietoje piktybiniai navikai (C00-C96) – 63 gyventojai (34 vyrai ir 29 moterys), ketvirtoje vietoje nuo išorinių mirties priežasčių (V00-Y89) – 22 žmonės (16 vyrų ir 6 moterys).

3 pav. Visagino gyventojų mirtingumas pagal priežastis 2021 metais (asmenų skaičius)

Iš viso Utenos apskrityje (tai yra Anykščių r. sav., Ignalinos r. sav., Molėtų r. sav., Utenos r. sav., Visagino sav., Zarasų r. sav.) 2021 m. mirė 2840 žmonių, iš kurių daugiausia neteko Utenos r. sav. (715 gyv.), Anykščių r. sav. (593 gyv.), Molėtų r. sav. (386 gyv.). Nuo COVID-19 Utenos apskr. 2021 m. iš viso mirė 323 žmonės, Visagine nuo šios ligos mirčių daugiausiai – 73, antroje vietoje Utenos r. 71 gyv., o mažiausiai Ignalinos r. 35 asmenys.

Socioekonominė situacija savivaldybėje. 2021 m. ilgalaikio nedarbo lygis Visagino sav. išaugo, palyginus su 2020 m. 1,6 proc. daugiau. 2021 m. padidėjo Visagino sav. socialinės pašalpos gavėjų skaičius (2020 m. 524 asmenys, 2021 m. 600 žmonių, tai yra 76 žmonėmis daugiau), taip pat padidėjo mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius (2021 m. – 854 mokiniai, 2020 m. – 614, tai yra 240 mokinių daugiau). 2021 m. Visagino sav. 15–17 m. paauglių nebuvo gimdyvių (2020 m. – 3, 2019 m. – 2, 2018 – 2, 2017 m. – 1).

Sveikata savivaldybėje. 2021 m. Visagine nebuvo nei vieno asmens, kuris būtų susižeidęs ar žuvęs darbo vietoje. Sumažėjo traumų dėl nukritimų 65+ amžiaus grupėje. 2021 m. paskendo 3 asmenys,

rodiklis siekė 16,0/100 000 gyv., lyginant su Lietuvos vidurkiu 5,1/100 000 gyv. (10,9 proc. daugiau). Mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv. buvo didelis, siekė 16,0/100 000 gyv., lyginant su Lietuvos vidurkiu 2,9/100 000 gyv. Vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 10 000 gyv. nebuvo nei vieno susirgimo. Pastebimas sergamumo II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv. augimas Visagine, 2021 m. – 187, 2020 m. – 116, 2019 m. – 198, 2018 m. – 180, 2017 m. – 146, 2016 m. – 109 asmenys.

Visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų sistemoje 2021 m. nustatyti teigiami rodiklių pokyčiai – gyventojai turi licencijas verstis prekyba tabako ar alkoholio gaminiais, 2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės skiepijimosi lygis labai aukštas, 1 m. vaikų nuo diferecijos, stabligės, kokliušo, poliomielito, Haemophilus B skiepijimo apimtys siekia 95,9 proc., nemažai vaikų dalyvavo dantų silantavimo programoje, 34,1 proc. vaikų neturi ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų. Didelė dalis moterų dalyvavo prevencinėse programose (gimdos kaklelio vėžio), taip pat daug visaginiečių dalyvavo ŠKL programoje. Traumų dėl transporto įvykių turime nedaug, lyginat su kitomis savivaldybėmis. Su kiekvienais metais šiek tiek auga procentas moterų, žindančių kūdikius iki 6 mėn. amžiaus. Savižudybių skaičius nėra didelis, lyginant su Lietuvos vidurkiu (2021 m. 3 atvejai).

3. 2021 METŲ VISAGINO SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS

Pirmoje lentelės skiltyje pateikiamas rodiklio pavadinimas, antroje skiltyje Visagino savivaldybės reikšmės (tendencija, kaip kito per metus, Visagino sav. rodiklis, kiekis (skaičius), 3 metų vidurkis ir Visagino sav. santykis su Lietuvos vidurkiu), trečioje skiltyje matome Lietuvos reikšmes (Lietuvos rodiklis, blogiausias/geriausias Lietuvos sav. reikšmes bei sritis, kaip atrodo Visagino sav. palyginus su Lietuvos vidurkiu, pažymėta juodu brūkšneliu).

Tendencija: ➔ Nekinta ⬆ Didėja ⬇ Mažėja ■ Geriau ■ Blogiau ■ Panašus

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės reikšmės					Lietuvos reikšmės				
		Tend.	Rod.	Kiekis	3 metų vidurkis	Sant.	Rod.	Blog.	Sritis	Ger.	
1.	Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė	➔	71.4	71	72.2	0.96	74.2	68.5		81.7	
2.	Išvengiamas mirtingumas proc.	➔	33.4	125	0.0	1.22	27.3	34.0		19.5	
1 tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį											
1.1. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą											
3.	Mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyv.	⬆	16.0	3	14.5	0.79	20.2	69.1		0.0	
	Standartizuotas mirtingumo dėl savižudybių rodiklis (X60-X84) 100 000 gyv.	➔	14.4	3	14.8	0.75	19.1	59.6		0.0	
3 ¹ .	Bandyimų žudyti skaičius (X60-X64, X66-X84) 100 000 gyventojų	⬇	16.0	3	28.9	0.43	37.4	65.0		0.0	
4.	Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 gyv.	⬇	133,2	184	-	-	30,3	133,2	-	17,2	
5.	Socialinės rizikos šeimų sk. 1000 gyv. (2018)	⬆	5.2	96	5.1	1.58	3.3	8.5		0.3	
6.	Ilgalaikio nedarbo lygis, %	➔	5.5	572	0.0	1.10	5.0	13.1		1.5	
7.	Gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyv.	⬇	-11.3	-212	-0.9	9.42	-1.2	-26.2		83.2	
1.2. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu											
8.	Mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	⬆	117.2	22	115.8	1.35	86.5	202.8		31.0	

	Standartizuotas mirtingumo dėl išorinių priežasčių rodiklis (V00-Y98) 100 000 gyv.	→	112.2	22	143.8	1.36	82.8	169.0		21.9
9.	Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, sk. 1000 gyv.	→	413.2	854	0.0	1.31	315.2	570.0		112.4
10.	Socialinės pašalpos gavėjų sk. 1000 gyv.	↓	32.0	600	32.7	1.34	23.8	74.8		3.2
11.	Sergamumas tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.	→	1.1	2	0.0	0.58	1.9	6.1		0.0
2 tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką										
2.1. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą										
12.	Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius 10 000-darbingo amžiaus gyv.	—	0.0	0	0.0	0.00	1.0	3.8		0.0
13.	Susizalojimo dėl nukritimo atvejų skaičius (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyv.	→	96.5	41	0.0	0.77	124.8	167.1		63.8
14.	Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10 000 gyv.	→	72.8	76	71.3	1.27	57.1	134.6		40.9
15.	Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A09) 10 000 gyv.	→	22.4	42	0.0	1.03	21.7	85.5		0.0
2.2. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį										
16.	Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	↑	16.0	3	7.2	3.14	5.1	26.5		0.0
	Standartizuotas mirtingumo dėl atsitiktinio paskendimo rodiklis (W65-W74) 100 000 gyv.	→	8.9	3	4.6	1.82	4.9	22.6		0.0
17.	Mirtingumas dėl nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	↓	16.0	3	27.1	0.88	18.1	69.6		0.0
	Standartizuotas mirtingumo dėl nukritimo rodiklis (W00-W19) 100 000 gyv.	↓	22.2	3	52.9	1.28	17.4	64.1		0.0
2.3. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių										
18.	Mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V99) 100 000 gyv.	↑	10.7	2	9.0	1.62	6.6	19.5		0.0
		↑	7.5	2	7.6	1.19	6.3	19.7		0.0

	Standartizuotas mirtingumo dėl transporto įvykių rodiklis (V00-V99) 100 000 gyv.										
19.	Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	↑	5.3	1	5.4	3.31	1.6	9.7		0.0	
20.	Transporto įvykiuose patirtų traumų (V00-V99) sk. 100 000 gyv.	→	5.9	11	0.0	1.16	5.1	10.9		0.0	
2.4. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą											
21.	Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km	↓	10463.4	10463	10587.1	11.22	932.7	32956.2		38.8	
22.	Viešai tiekiamo geriamo vandens prieinamumas vartotojams proc. (UAB „Visagino energija“ duomenys)	-	99,2	-	-	-	-	-	-	-	
23.	Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas vartotojams proc. (UAB „Visagino energija“ duomenys)	-	99,2	-	-	-	-	-	-	-	
3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą											
3.1. Sumažinti alk. gėrimų, tabako, neteisėtą narkotinių ir psich. medžiagų vartojimą ir prieinamumą											
24.	Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu 100 000 gyv.	↑	15.4	3	12.7	5.52	2.9	15.4		0.0	
	Standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, rodiklis 100 000 gyv.	↑	22.3	3	16.2	7.69	2.9	22.3		0.0	
25.	Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu 100 000 gyv.	↑	21.3	4	23.5	0.88	24.2	80.5		0.0	
	Standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, rodiklis 100 000 gyv.	↑	19.2	4	21.9	0.83	23.2	80.0		0.0	
26.	Nusikalstamos veiklos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrobanda 100 000 gyv.	↑	153.5	53	-	-	82.7	460.0	-	0.0	
27.	Gyvenojų skaičius, tenkantis 1 licencijai verstis	→	354.1	18769	0.0	1.78	198.7	68.7		378.0	

	mažmenine prekyba tabako gaminiais										
28.	Gyvenojų skaičius, tenkantis 1 licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais	↓	318.1	18769	327.1	1.82	174.7	35.3		350.0	
3.2. Skatinti sveikatos mitybos įpročius											
29.	Kūdikių, išimtinai žindytų krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.) (2021)	↓	19,8	33	-	-	36,2	1,5	-	51,1	
4 tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius											
4.1. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais											
30.	Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1 000 gyv.	↓	18.9	352	26.8	1.26	15.0	30.2		9.8	
31.	Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 1 000 gyv.	↓	2.1	33	2.9	1.31	1.6	3.0		0.7	
4.2. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą											
32.	Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius	→	2.3	148	-	-	1,8	1,6	-	6,8	
33.	Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų skaičius 10 000 gyv.	→	3.7	9	-	-	7,3	2,8	-	14,1	
34.	Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis 1 gyv.	↓	9.4	176012	9.6	1.06	8.9	11.7		6.6	
35.	NETEKO GALIOS: 2017 12 13 įsakymu Nr. V-1423 (nuo 2018 01 01) (TAR, 2017, Nr.2017-20147)										
36.	Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze 100 000 gyv.	—	0.0	0	0.0	0.00	0.3	2.0		0.0	
37.	Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis (B20-B24, A50-A64) 10 000 gyv.	→	1.1	2	0.0	0.65	1.7	4.7		0.0	
4.3. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą											
38.	Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1000 gyvų gimusių kūdikių	—	0.0	0	2.1	0.00	3.0	32.3		0.0	
39.	2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epediminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) skiepavimo apimtys, proc.	→	94.6	147	0.0	1.07	88.2	65.6		100.0	

40.	1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo), poliomieliito ir B tipo Haemophilus influenzae infekcijos vakcinės (3 dozės) skiepavimo apimtys	→	95.9	117	0.0	1.07	89.4	63.0		98.2
41.	Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje	→	32.2	480	0.0	2.80	11.5	1.8		48.5
42.	Vaikų, neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.)	↑	34.1	496	32.8	1.50	22.7	10.1		36.3
43.	Paauglių (15–17 m.) gimdymų sk. 1000 gyv.	–	0.0	0	0.0	0.00	2.8	12.8		0.0
4.4. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę										
44.	Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	↑	820.5	154	768.7	1.00	822.5	1541.2		397.7
	Standartizuotas mirtingumo nuo kraujotakos sist. ligų rodiklis (I00-I99) 100 000 gyv.	↑	1369.6	154	1163.6	1.71	801.9	1424.1		582.8
45.	Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	↑	335.7	63	345.5	1.21	276.7	439.4		132.6
	Standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C96) 100 000 gyv.	↑	391.0	63	351.3	1.50	260.6	391.0		164.7
46.	Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv.	↑	175.8	33	191.7	0.94	186.6	503.0		83.0
	Standartizuotas mirtingumo nuo cerebrovaskulinių ligų rodiklis (I60-I69) 100 000 gyv.	↑	278.4	33	298.4	1.55	180.0	394.6		75.7
47.	Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.	→	99.6	187	90.6	1.43	69.6	102.7		38.7
48.	Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje	→	49.1	2140	0.0	1.07	45.7	11.2		62.0
49.	Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų	→	76.7	3075	0.0	1.43	53.8	34.0		76.7

	prevenčių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje									
50.	Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programoje	➔	44.4	3898	0.0	0.92	48.4	24.2		67.5
51.	Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi asmenų, priskirtų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programoje	➔	56.6	2734	0.0	1.19	47.5	24.9		71.7

4 pav. 2021 m. Visagino savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis

16 rodiklių reikšmės yra geresnės už Lietuvos vidurkį (žalia zona):

Mirtingumas dėl savižudybių/standartizuotas mirtingumo dėl savižudybių rodiklis (X60-X84) 100 000 gyv.; Bandymų žudyti skaičius (X60-X64, X66-X84) 100 000 gyv.;

Sergamumas tuberkulioze (A15-A19) 10 000 gyv.;

Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, sk. 10 000 gyv. darbingo amžiaus žmonių;

Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais;

Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gaminiais;

Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 10 000 gyv.;

Kūdikių (vaikai iki 1m. amžiaus) mirtingumas 1000 gyvų gimusių kūdikių;

2 m. vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina 1 dozė) skiepėjimosi apimtys;

1 m. vaikų DTP3 (diferencijos, stabligės, kokliušo, poliomielių, Haemophilus influenzae B skiepėjimo vakcinų 3 dozės) skiepėjimo apimtys;

Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje;

Vaikų, neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.);

Paauglių (15-17 m.) gimdymų sk. 1000 15-17 m. mot.;

Tikslinės populiacijos dalis (proc.) dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje;

Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje;

Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi asmenų, priskirtų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programoje.

13 rodiklių reikšmės yra prastesnės už Lietuvos vidurkį (raudona zona):

Išvengiamas mirtingumas (proc.);

Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 gyventojų 2021 m;

Mirtingumas dėl išorinių priežasčių/standartizuotas mirtingumo dėl išorinių priežasčių rodiklis (V00-Y98) 100 000 gyv.;

Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.;

Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A09) 10 000 gyv.;

Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui;

Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu/standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, rodiklis 100 000 gyv.;

Nusikalstamos veiklos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrobanda (nusikaltimai) 100 000 gyv.;

Kūdikių, išimtinai žindytų iki 6 mėn. amžiaus, dalis proc.;

Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų sk., 10 000 gyv.;

Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų/standartizuotas mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklis (I00-I99) 100 000 gyv.;

Mirtingumas nuo piktybinių navikų/standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C96) 100 000 gyv.;

Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.

19 rodiklių reikšmės patenka į Lietuvos vidurkį atitinkančių kvintilių grupę (geltonoji zona).

4. SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ

Šioje dalyje analizuojamos specifinės problemos ir rodikliai, kurie Visagino savivaldybėje turi neigiamą pokytį bei ryškiai blogesnius rodiklius lyginant su kitomis Lietuvos savivaldybėmis.

Remiantis Higienos instituto Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitos rašymo metodinėmis rekomendacijomis, įvertinus savivaldybės visuomenės sveikatos būklę, kasmet reikia išskirti po 3 prioritetingas savivaldybės visuomenės sveikatos problemas. Išskirti problemines sritis galima keliais būdais:

1. Vertinant, kurios savivaldybių reikšmės yra blogiausios Lietuvoje (t. y. raudonos zonos).

2. Vertinant keleto metų pokytį.

3. Vertinant, kokios priemonės buvo daromos, ir kaip jos pakeitė situaciją.

Buvo atsižvelgta į mažą gyventojų skaičių, didelis dėmesys skirtas absoliučių skaičių vertinimui, kurie apibūdina pagrindinius sveikatos rodiklius.

Visagino savivaldybės prioritetingos sritys:

4.1. Išvengiamas mirtingumas proc.;

4.2. Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu/standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, rodiklis 100 000 gyventojų;

4.3. Mirtingumas nuo piktybinių navikų/standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių

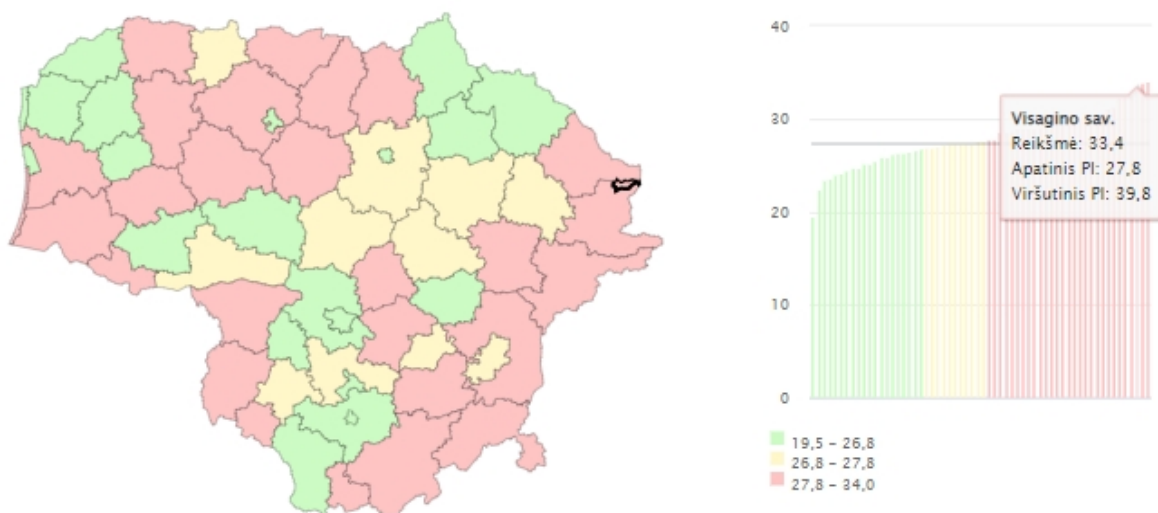
navikų rodiklis (C00-C96) 100 000 gyventojų.

4.1. Išvengiamas mirtingumas proc.

Išvengiamas mirtingumas – tai mirtingumas, nulemtas ligų (ar būklių), kurių galima išvengti taikant žinomas efektyvias prevencines, diagnostikos ar gydymo priemones. Remiantis duomenimis apie išvengiamą mirtingumą, galima spręsti apie sveikatos priežiūros ir sveikatos politikos įtaką gyventojų sveikatai bei numatyti naujas veiksmų kryptis.

Išvengiamos mirties priežastys yra pagydomos ligos: tuberkuliozė, gimdos kaklelio piktybiniai navikai, lėtinės reumatinės širdies ligos, kvėpavimo organų ligos, astma, apendicitas, pilvinė išvarža, tulžies pūslės akmenligė ir cholecistitas, hipertenzinė liga ir smegenų kraujotakos sutrikimai, nėščiųjų ir gimdyvių mirtys, mirtys neonataliniu laikotarpiu arba prevencinėmis priemonėmis išvengiamos ligos: trachėjos, bronchų ir plaučių piktybiniai navikai, kepenų cirozė, traumos, susijusios su transporto įvykiais.

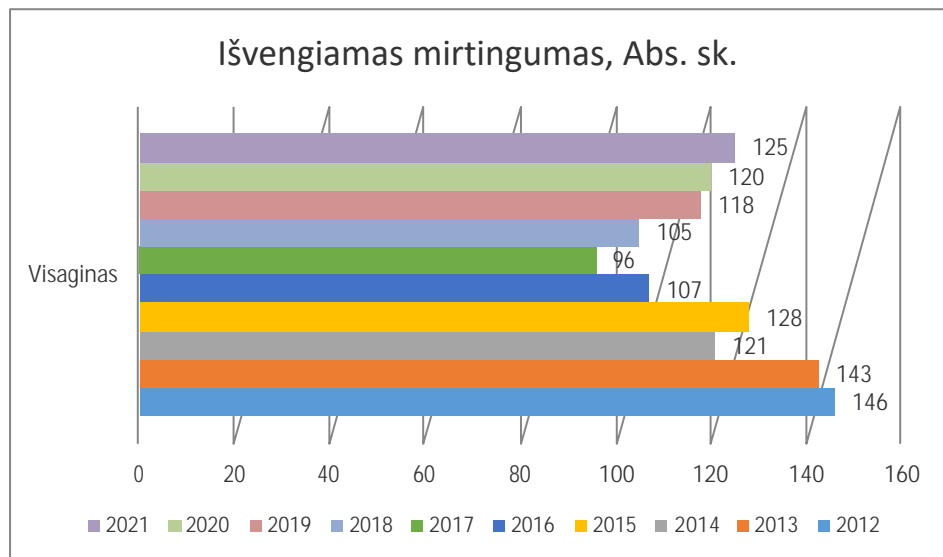
5 pav. matome Lietuvos žemėlapi ir išvengiamo mirtingumo pasiskirstymą. Raudonoje zonoje matome net 27 savivaldybes, geltonoje zonoje 11 sav., o žalioje zonoje 20 savivaldybių. 2021 m. išvengiamas mirtingumo proc. Visagine 33,4 proc. (Lietuvos vidurkis 27,3 proc.).

5 pav. Išvengiamo mirtingumo pasiskirstymas Lietuvoje ir Visagino sav. (pažymėta juodai) 2021 m.

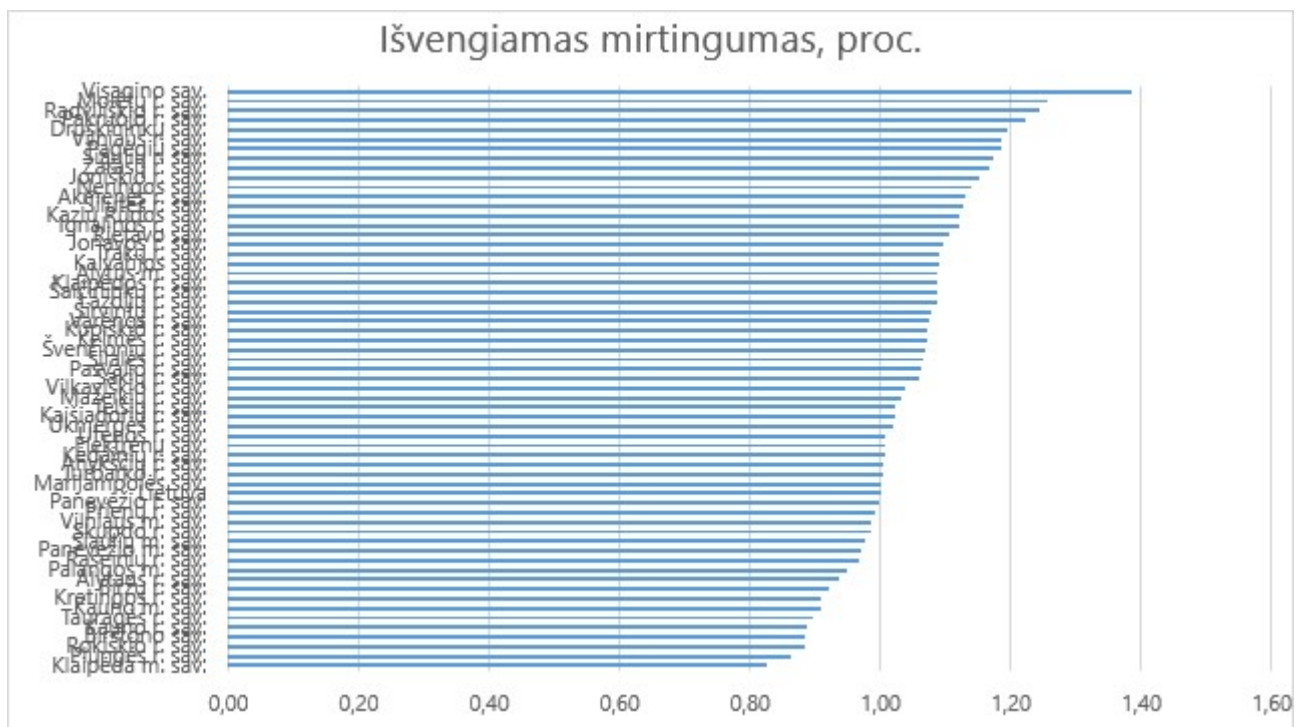
Lietuvoje 2021 metais nuo išvengiamo mirtingumo ligų mirė net 12 994 Lietuvos gyventojai. Skaičius yra labai didelis, o lyginant su Europos Sąjungos vidurkiu Lietuva viršija du kartus.

Per 2021 m. Visagino savivaldybėje mirė 372 gyventojai, iš jų 125 mirė dėl išvengiamo mirtingumo priežasčių (2020 m. – 120, 2019 m. – 118, 2018 m. – 105, 2017 m. – 96, 2016 m. – 107, 2015 m. – 128). Daugiau netekome vyrų nei moterų. **Per 7 metus dėl išvengiamo mirtingumo priežasčių mirė net 799 Visagino gyventojai (6 pav.).**

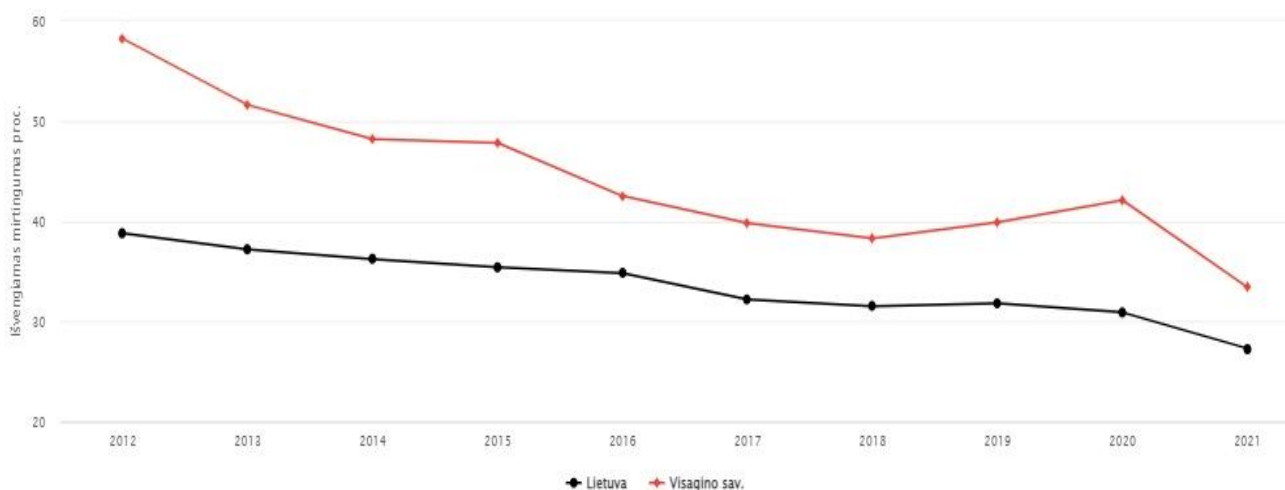
6 pav. Mirtys (Abs. sk.) dėl išvengiamo mirtingumo priežasčių 2012–2021 m. Visagino sav.

7 pav. matome, jog 2021 m. Visagino savivaldybėje mirė daugiausia žmonių lyginant su kitomis savivaldybėmis.

7 pav. Išvengiamas mirtingumas, procentais 2021 metais Lietuvoje

8 pav. stebint išvengiamo mirtingumo rodiklio kaitą nuo 2012 m. iki 2021 m. Lietuvos mastu šis rodiklis sumažėjo nuo 38,8 proc. iki 27,3 proc. Visagino savivaldybėje išvengiamas mirtingumas nuo 2012 m. iki 2021 m. ir didėjo ir mažėjo, nuo 58,2 proc. iki 33,4 proc., bet yra pats prasčiausias Lietuvoje.

8 pav. Išvengiama mirtingumo proc. 2012-2021 metų tendencijos Visagino savivaldybėje (raudonai) ir Lietuvoje (juodai)

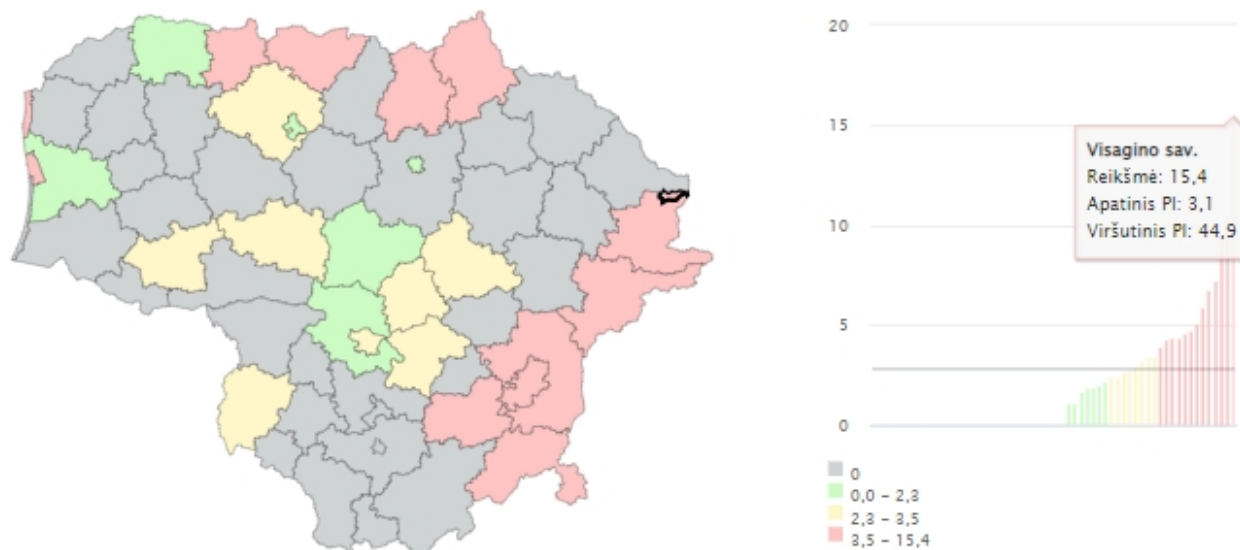
4.2. Mirtingumas dėl prižasčių, susijusių su narkotikų vartojimu/standartizuotas mirtingumo dėl prižasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, rodiklis 100 000 gyv.

Narkotikų vartojimas – globalinis, visame pasaulyje paplitęs reiškinys. Psichoaktyviųjų medžiagų, ypač narkotikų, vartojimas kelia didžiulį sveikatos ir socialinių problemų. Narkomanijos ir nusikalstamumo, susijusio su neteisėta psichiką veikiančių medžiagų apyvarta, statistikos rodikliai tampa vis grėsmingesni.

Mirtys, susijusios su narkotikų vartojimu, yra kompleksinis reiškinys, apimantis mirtis dėl apsinuodijimo (perdozavimo), ilgalaikio narkotikų vartojimo ar priklausomybės nuo jų, bei mirtis, netiesiogiai susijusias su narkotikais (pvz., mirtis nuo užkrečiamųjų ligų, plintančių asmenims keičiantis nesteriliais švirkštais (pvz., AIDS ar C hepatito) ar nelaimingų atsitikimų bei smurto ir savižudybių dėl narkotikų poveikio).

Lietuvoje nuo narkotikų sąlygotų prižasčių mirė 103 asmenys, per 5 metus netekome 459 žmonių. 9 pav. matome, jog Visagino sav. rodiklis 15,4/100 000 gyv. (Lietuvos vidurkis 2,9/100 000 gyv.) užima blogiausią vietą tarp visų savivaldybių. Raudonoje zonoje yra 13 savivaldybių, žalioje zonoje vos 6 savivaldybės, mėlyna spalva pažymėtose 26 sav. nemirė nei vienas žmogus.

Mirt. nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv. Metai: 2021 Gini: 0.71

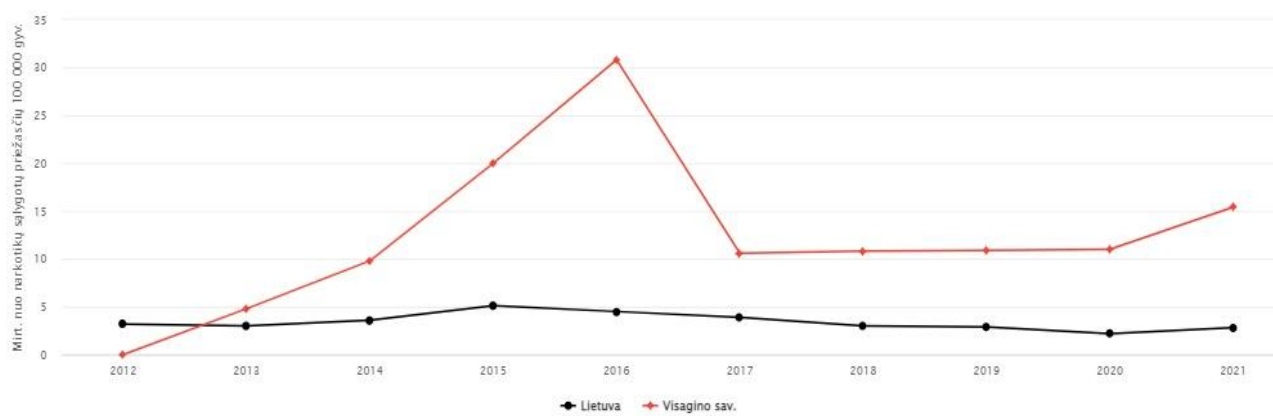

9 pav. Mirtingumo nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv. pasiskirstymas Lietuvoje ir Visagino sav. (pažymėta juodai) 2021 m.

2022 m. visose Lietuvos savivaldybėse buvo vykdomas suaugusiųjų gyvenimo tyrimas, kuriame dalyvavo 418 Visagino gyventojų. Tyrimas atskleidė, kad 13,6 proc. didesnis narkotikų vartojimas bent vieną kartą per gyvenimą, lyginant su Lietuvos vidurkiu. 10 pav. matome, jog 107 asmenys nurodė, jog bent kartą per savo gyvenimą bandė vartoti narkotikus (77 vyrai ir 30 moterų).

Ar bent kartą vartojote narkotinių ar psichotropinių medžiagų (narkotikų) be gydytojo paskyrimo? - Per savo gyvenimą	Respondentų sk. (proc.)	Vyrai Abs. sk. (proc.)	Moterys Abs. sk. (proc.)
Taip	107 (25,6)	77 (39,7)	30 (13,4)
Ne	311 (74,4)	117 (60,3)	194 (86,6)
Iš viso	418 (100,0)	194 (100,0)	224 (100,0)

10 pav. Suaugusiųjų gyvenimo tyrimo atsakymų pasiskirstymas Visagino 2022 m.

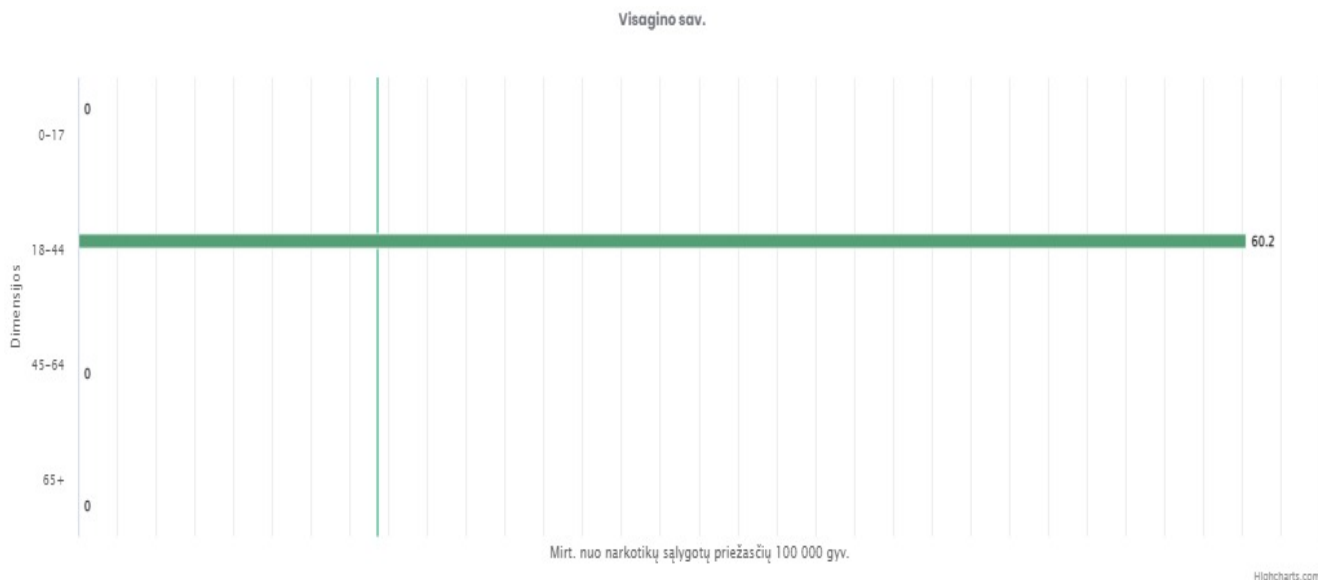

11 pav. Mirtingumo nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv. 2012-2021 metų tendencijos Visagino savivaldybėje (raudonai) ir Lietuvoje (juodai)

Aukščiau esančiame 11 pav. matome, kad mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių vyrauja Visagino jau daugelį metų. Nuo 2013 m. iki 2021 m. Visagino savivaldybė yra raudonoje zonoje. Didžiausias mirtingumas matomas 2016 m., o 2021 m. vėl išaugo mirčių skaičius.

2021 m. nuo narkotikų mirė 3 asmenys (2020 m. – 2, 2019 m. – 2, 2018 m. – 2, 2017 m. – 2, 2016 m. – 6, 2015 m. – 4, 2014 m. – 2). Per 8 metus nuo narkotikų mirė 23 Visagino gyventojai.

12 pav. matome, jog Visagino sav. mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių apima pagal amžiaus grupes asmenis nuo 18–44 metų. Kitose amžiaus grupėse mirtingumo nuo narkotikų sąlygotų priežasčių nebuvo.

12 pav. Mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv. pagal amžiaus grupes Visagino savivaldybėje 2021 m.

2021 Visagino policijos komisariato (PK) duomenimis buvo registruotos 7 nusikalstamos veikos pagal Baudžiamojo kodekso 259 straipsnį dėl neteisėto disponavimo narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis be tikslo jas platinti. Likusios 46 veikos registruotos ir tirtos Utenos apskrities policijos komisariato specializuotuose padaliniuose.

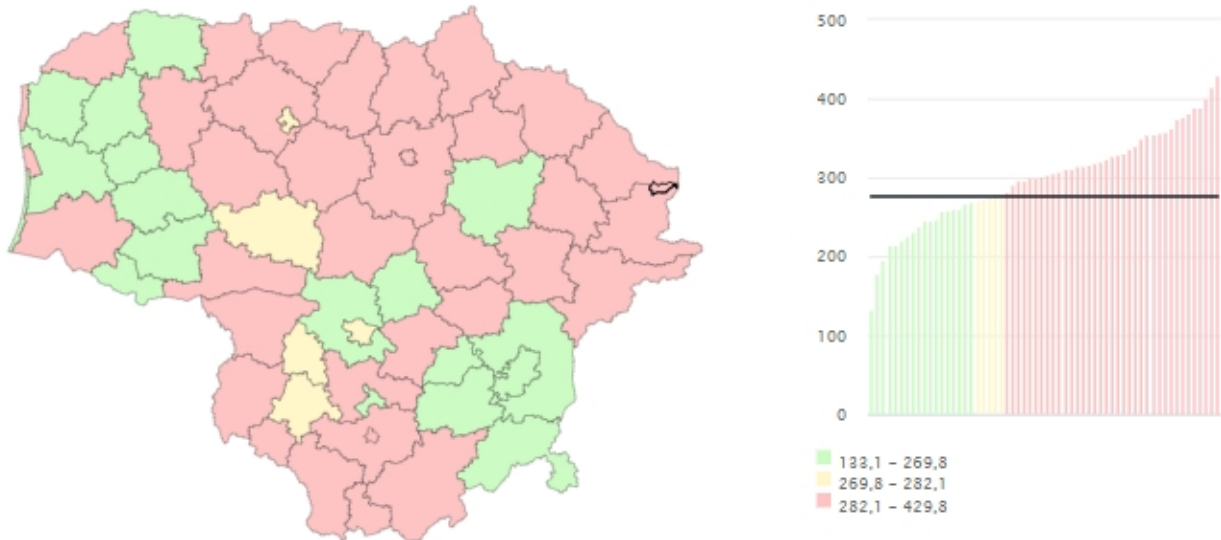
Visagino PK 2021 m. buvo surašyti net 57 protokolai pagal Administracinių nusižengimo kodekso 71 straipsnį dėl narkotikų medžiagų vartojimo be gydytojo leidimo.

4.3. Mirtingumas nuo piktybinių navikų/standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C96) 100 000 gyventojų

Onkologinės ligos – viena aktualiausių visuomenės sveikatos problemų mūsų šalyje ir visame pasaulyje. Pasaulyje vėžys kasmet nužudo virš 7 mln. žmonių. Lietuvoje pagrindinių mirties priežasčių struktūroje piktybiniai navikai užima antrąją vietą.

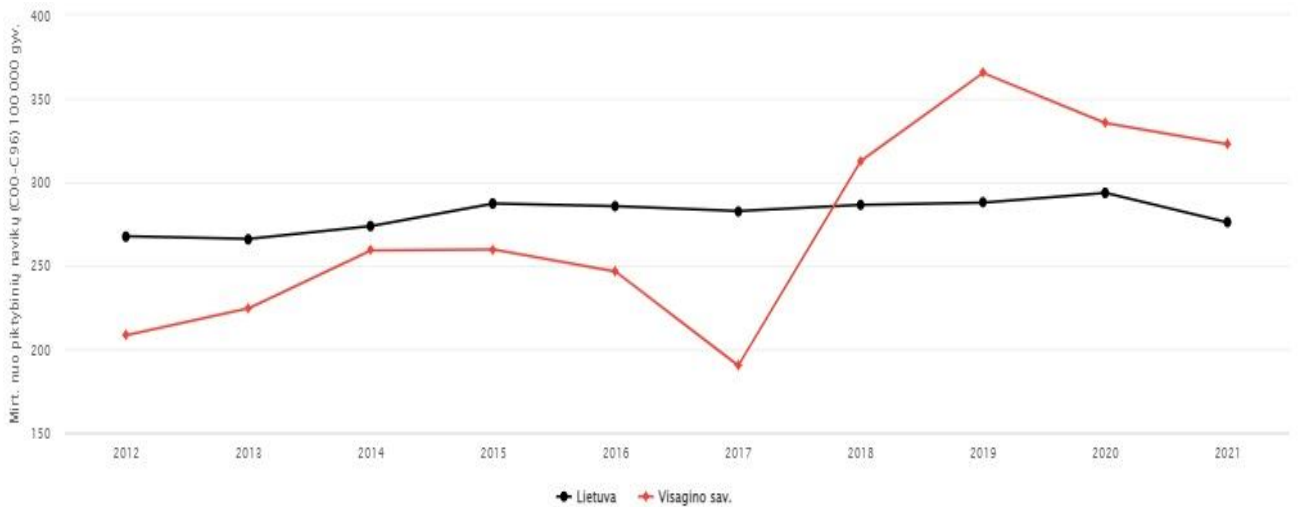
13 pav. matome mirtingumo nuo piktybinių navikų pasiskirstymą Lietuvoje, didžioji dalis Lietuvos yra raudonoje zonoje – 36 savivaldybės, žalioje zonoje – 17 savivaldybių, likusios 5 patenka į vidutinę geltoną zoną. Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv. Visagine 335,7/100 000 gyv. didesnis lyginant su Lietuvos vidurkiu 276,7/100 000 gyv.

Mirt. nuo piktybinių navikų (C00–C96) 100 000 gyv. Metai: 2021 Gini: 0.11

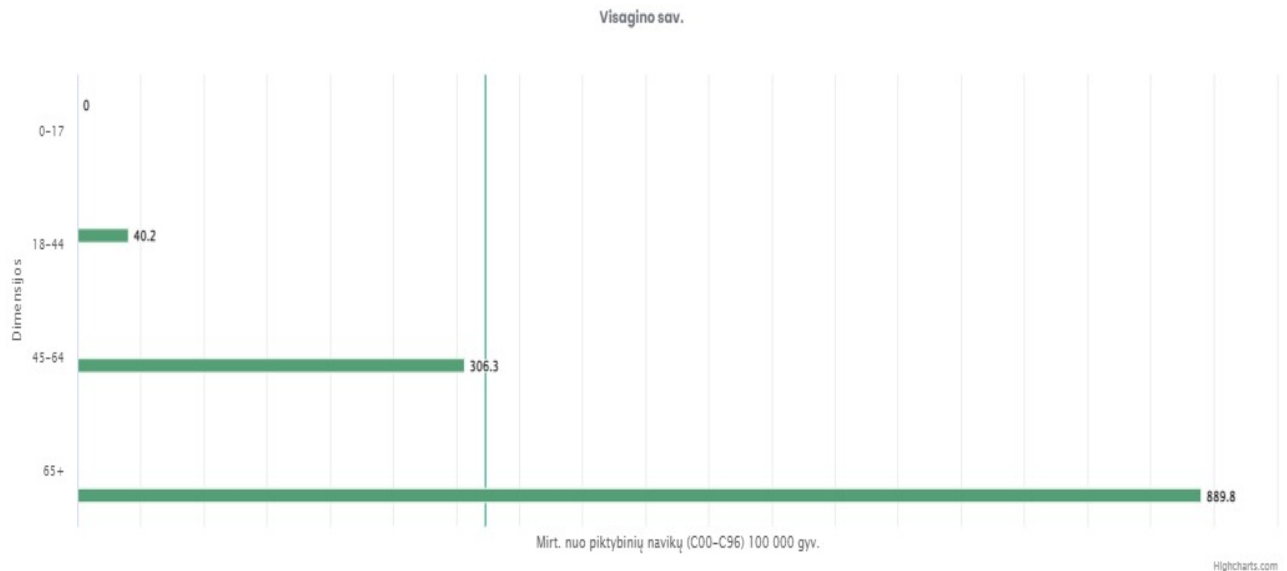
13 pav. Mirtingumo nuo piktybinių navikų 100 000 gyv. pasiskirstymas Lietuvoje ir Visagino sav. (pažymėta juodai) 2021 m.

Lietuvoje 2021 m. nuo piktybinių navikų (C00-C96) mirė 7 749 žmonės, iš kurių 4 266 vyrai (18,6 proc. visų mirusiųjų vyrų) ir 3 483 moterys (14 proc. visų mirusių mot.). Visagine 2021 m. netekome 63 gyventojų (2020 m. – 61, 2019 m. – 67, 2018 m. – 58, 2017 m. – 36 asmenų). Per 5 metus iš viso nuo piktybinių navikų mirė 285 Visagino gyventojai.

14 pav. Mirtingumo nuo piktybinių navikų 100 000 gyv. 2012–2021 metų tendencijos Visagino savivaldybėje (raudonai) ir Lietuvoje (juodai)

Aukščiau esančiame 14 pav. matome, jog mirtingumas nuo piktybinių navikų Visagine 2012–2017 m. buvo mažesnis už Lietuvos vidurkį. Nuo 2018 metų sergamumas išaugo ir viršijo Lietuvos vidurkį. Jau ketverius metus iš eilės Visagino sav. yra raudonoje zonoje.

15 pav. Mirtingumo nuo piktybinių navikų 100 000 gyv. pagal amžiaus grupes Visagino savivaldybėje 2021 m.

15 pav. matome, jog daugiausia Visagino sav. miršta nuo piktybinių navikų asmenys, kurie priklauso 65+ m. amžiaus grupei, antroje vietoje 45-64 m. amžiaus grupėje. Nuo 0 iki 17 metų nemirė nei vienas asmuo.

16 pav. pastebime, kad daugiausiai mirčių Visagino sav. buvo nuo C34 Bronchų ir plaučių piktybinių navikų – 10, C16 Skrandžio piktybinių navikų – 7, C25 Kasos piktybinių navikų – 6, C18 Storosios (gaubtinės) žarnos piktybinių navikų – 5, C50 Krūties piktybinių navikų – 5.

C00-C96 Piktybiniai navikai			
C04 Burnos dugno piktybinis navikas	1	0.27%	
C15 Stemplės piktybinis navikas	1	0.27%	
C16 Skrandžio piktybinis navikas	7	1.87%	
C18 Storosios (gaubtinės) žarnos piktybinis navikas	5	1.34%	
C19 Tiesiosios ir riestinės gaubtinės žarnos jungties piktybinis navikas	2	0.53%	
C20 Tiesiosios žarnos piktybinis navikas	3	0.80%	
C22 Kepenų ir intrahepatinių tulžies latakų piktybinis navikas	1	0.27%	
C25 Kasos piktybinis navikas	6	1.60%	
C26 Kitų ir nepatikslintų virškinimo organų piktybinis navikas	1	0.27%	
C34 Broncho ir plaučio piktybinis navikas	10	2.67%	
C43 Odos piktybinė melanoma	1	0.27%	
C50 Krūties piktybinis navikas	5	1.34%	
C54 Gimdos kūno piktybinis navikas	2	0.53%	
C56 Kiaušidės piktybinis navikas	3	0.80%	
C61 Priešinės liaukos (prostatos) piktybinis navikas	5	1.34%	
C66 Šlapimtakio piktybinis navikas	1	0.27%	
C67 Šlapimo pūslės piktybinis navikas	1	0.27%	
C71 Smegenų piktybinis navikas	3	0.80%	
C80 Nenurodytų lokalizacijų piktybinis navikas	1	0.27%	
C83 Nefolikulinė limfoma	1	0.27%	
C90 Dauginė mieloma ir piktybiniai plazminių ląstelių navikai	1	0.27%	
C92 Mieloidinė leukemija	2	0.53%	

16 pav. Mirtingumas nuo piktybinių navikų Visagino savivaldybėje 2021 m. (mirties priežasčių registras)

Manome, kad rodiklių blogėjimui reikšmės turėjo COVID-19 pandemija Lietuvoje. Gydytojai pandemijos metu pacientus konsultavo nuotoliniu būdu, rekomendavo likti namuose ir turėti kuo mažiau kontaktų. Džiaugiamės, kad prevencinėse programose Visagino sav. gyventojai dalyvauja aktyviai, palyginus su Lietuvos vidurkiu (dalyvavimas gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinėje programoje Visagino sav. yra pats aktyviausias).

5. SUAUGUSIŲJŲ GYVENSENOS STEBĖSENOS RODIKLIAI

2022 m. balandžio–birželio mėn. visose Lietuvos savivaldybėse vyko antrasis suaugusiųjų gyvenimo stebėsenos tyrimas. Gyvenimo tyrimai savivaldybėse atliekami vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“, kuriame nustatyta, kad savivaldybės visuomenės sveikatos biurai pagal Higienos instituto parengtą metodiką ir klausimynus ne rečiau nei kas 4 metus atlieka savivaldybės gyventojų gyvenimo stebėsenos tyrimus.

Kiekvienoje savivaldybėje atsitiktiniu būdu buvo apklausiami 18 metų ir vyresni gyventojai. Visagino savivaldybėje buvo apklausti 418 asmenų, iš jų 294 vyrai (46,4 proc.) ir 224 moterys (53,6 proc.), 6 (1,4 proc.) kaimo ir 412 miesto (98,6 proc.) gyventojai.

Klausimynas sudarytas iš klausimų apie sociodemografinius duomenis ir apie suaugusiųjų gyvenimo rodiklius – sveiką elgseną, rizikingą elgseną, sveikatos, gyvenimo kokybės vertinimą, laimingumą.

Gyventojų apklausa yra anoniminė, duomenys naudojami tik rezultatams apibendrinti.

Tyrimą organizavo ir vykdė Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro specialistai, koordinavo – Higienos institutas.

Suaugusiųjų gyvenimo tyrimo klausimynas, metodika ir ankstesnių tyrimų rezultatai paskelbti Higienos instituto tinklalapyje adresu <https://www.hi.lt/lt/gyvensenos-stebesena.html>.

1 lentelė

Respondentų Visagino sav. sociodemografinės charakteristikos

Respondentų sociodemografinės charakteristikos	Abs. sk.	Proc.
Šeiminė padėtis		
Vedęs (ištekėjusi) arba gyvena su partneriu (-e)	190	49,6
Nevedęs (netekėjusi)	70	18,3
Išsiskyręs (-usi)	82	21,4
Našlys (-ė)	41	10,7
Išsilavinimas		
Pradinis	2	0,5
Pagrindinis	11	2,9
Vidurinis	66	17,5
Specialusis vidurinis	97	25,7
Aukštesnysis (technikumas, aukštesnioji mokykla)	60	15,9
Aukštasis koleginiis	48	12,7
Aukštasis universitetinis	93	24,7
Pagrindinis užsiėmimas		
Dirbu	206	53,2
Bedarbis (-ė)	112	28,9
Studentas (-ė)	14	3,6
Moksleivis (-ė)	1	0,3
Pensininkas (-ė)	48	12,4
Kita	6	1,6

Vidutinės mėnesio pajamos tenka vienam Jūsų šeimos nariui „į rankas“		
Mažiau nei 100 Eur	15	4,2
100–299 Eur	45	12,5
300–399 Eur	65	18,0
400–499 Eur	52	14,4
500–699 Eur	80	22,2
700 Eur ir daugiau	104	28,8

Iš pirmos lentelės duomenų matome, kad daugiau tiriamųjų buvo vedę (ištekęsios) arba gyvenančios su partneriu, išsilavinimas dominavo spec. vidurinis ir aukštasis universitetinis. Daugiau apklaustųjų yra dirbantys asmenys, jie sudarė 53,2 proc. visų dalyvių. Vidutinės mėnesio pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui „į rankas“, daugumai svyravo nuo 400 iki 700 Eur.

2 lentelė

Visagino savivaldybės suaugusiųjų gyvenimos rodikliai

Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės rodiklio reikšmė 2022 m.	Savivaldybės rodiklio reikšmė 2018 m.	Lietuvos vidurkis 2022 m.
Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną valgo vaisius (neskaitant sulčių), dalis procentais	37,6 ↓	45,3	36,6
Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną valgo daržoves (neskaitant bulvių), dalis procentais	44,0 ↓	49,6	46,1
Suaugusiųjų, kurie bent kartą valgo saldumynus, dalis procentais	20,5	*	18,6
Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną geria gazuotus saldžiuosius gėrimus, dalis procentais	3,3	*	5,4
Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną geria energinius gėrimus, dalis procentais	1,2	*	1,8
Suaugusiųjų, kurie nededa papildomai druskos į paruoštą maistą, dalis procentais	37,1 ↓	47,8	39,9
Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kasdien vartojo tabako gaminius, dalis procentais	17,9 ↑	25,1	16,3

Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėnesių vartojo tabako gaminius, dalis procentais	17,7	*	15,9
Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kasdien rūkė elektronines cigaretes arba naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui, dalis procentais	4,1 	3,0	5,2
Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėnesių kasdien rūkė elektronines cigaretes arba naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui, dalis procentais	4,1	*	4,9
Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kasdien varotojo alkoholinius gėrimus, dalis procentais	4,1 	1,6	1,4
Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kasdien varotojo alkoholinius gėrimus kartą per savaitę ar dažniau, dalis procentais	34,0 	38,7	21,8
Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėnesių kasdien varotojo alkoholinius gėrimus kartą per savaitę ar dažniau, dalis procentais	32,4 	33,7	18,3
Suaugusiųjų, kurie bent kartą per savo gyvenimą vartojo narkotinių ar psichotropinių medžiagų (narkotikų) be gydytojo paskyrimo, dalis procentais	25,6	per 30 dienų - 3,0; per 12 mėnesių – 7,1	12,0
Suaugusiųjų, kurie užsiima aktyvia fizine veikla bent po 30 min. 5 dienas per savaitę ar dažniau, dalis procentais	23,0 	32,5	28,3
Suaugusiųjų, kurie visada tamsiu paros metu nešioja atšvaitus, dalis procentais	40,9	*	32,8
Suaugusiųjų, kurie visada segi saugos diržą važiuodami automobiliu, dalis procentais	87,3	*	91,2
Suaugusiųjų, kurie visada dėvi šalną važiuodami dviračiu, dalis procentais	21,6	*	6,8
Suaugusiųjų, kurie neturi nei vieno artimo žmogaus, kuriuo galėtų pasitikėti susidūrus su sunkiomis asmeninėmis problemomis, dalis procentais	23,6	*	5,8

Suaugusiųjų, kuriuos per praėjusį mėnesį buvo apėmusi prislėgta nuotaika, nerimas labiau nei anksčiau, dalis procentais	27,8 	18,3	23,5
Suaugusiųjų, kurie savo gyvenimo kokybę vertina kaip gerą arba labai gerą, dalis procentais	68,8 	65,5	69,5
Suaugusiųjų, kurie vertina savo dabartinę sveikatos būklę kaip gerą ir labai gerą, dalis procentais	58,8 	66,3	62,4
Suaugusiųjų, kurie jaučiasi laimingi ir labai laimingi, dalis procentais	50,5 	69,6	59,9
Suaugusiųjų, kurie turi ilgalaikių sveikatos problemų, dalis procentais	36,9	*	36,9
Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bandė keisti savo gyvenimą, bet nepakeitė, dalis procentais	45,2	*	42,6

*2018 metų duomenų nėra

Palyginus 2018 ir 2022 metų tyrimų rezultatus matome, kad 9 rodikliai pablogėjo (pažymėta raudona rodykle), o 4 pagerėjo (pažymėta žalia rodykle). Manome, kad rodiklių pablogėjimui reikšmės turėjo COVID-19 ligos pandemija Lietuvoje.

Iš antroje lentelėje pateiktų rodiklių matyti, kad Visagino sav. gyventojų mitybos įpročiai nėra blogi, lyginant su Lietuvos vidurkiu, vaisių suvartoja daugiau, gazuotų saldžiųjų ir energinių gėrimų vartoja žymiai mažiau, lyginant su Lietuvos vidurkiu. Daug apklaustųjų į paruoštą maistą papildomai nededa druskos. Saldumynų suvartojimo kiekis 1,9 proc. didesnis už Lietuvos vidurkį.

Tyrimas parodė gana aukštus sveikatai rizikingo elgesio rodiklius Visagino sav.:

- 1,6 proc. daugiau gyventojų kasdien vartojo tabako gaminius, lyginant su Lietuvos vidurkiu;
- 12,2 proc. didesnis alkoholinių gėrimų vartojimas per paskutines 30 dienų, lyginant su Lietuvos vidurkiu;
- 13,6 proc. didesnis narkotikų vartojimas bent vieną kartą per gyvenimą, lyginant su Lietuvos vidurkiu.

17,8 proc. gyventojų daugiau neturi nei vieno artimo žmogaus, kuriuo galėtų pasitikėti susidūrę su sunkiomis asmeninėmis problemomis, lyginant su Lietuvos vidurkiu. 4,3 proc. daugiau apklaustųjų per praėjusį mėnesį buvo apėmusi prislėgta nuotaika, lyginant su Lietuvos vidurkiu.

14,8 proc. daugiau Visagino gyv. dėvi šalmsus, važiuodami dviračiu, lyginant su Lietuvos vidurkiu. 8,1 proc. daugiau visaginiečių tamsiu paros metu nešioja atšvaitą, lyginant su Lietuvos vidurkiu esame geroje vietoje. Džiugu, net 68,8 proc. tiriamųjų nurodė, kad savo gyvenimo kokybę vertina kaip gerą arba labai gerą, daugiau negu pusė tyrimo dalyvių jaučiasi laimingi arba labai laimingi.

6. ATASKAITOS IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

1. 2021 m. Visagino savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių reikšmės, lyginant su Lietuvos vidurkiu, pasiskirsto taip: 33,33 proc. geresni nei Lietuvos vidurkis, 39,58 proc. rodiklių patenka į Lietuvos vidurkio atitinkančią grupę, o 27,09 proc. – į žemiausių reikšmių grupę.

2. Visagino savivaldybėje 2021 m. gyveno 18 697 žmonės, tai yra 454 daugiau nei 2020 m. 2022 m. išankstiniais duomenimis Visagine užfiksuota 19 260 nuolatinių gyventojų. 2021 m. Visagine gimė 191 vaikas, palyginus su 2020 m. 3 vaikais daugiau. Sudarytos 144 santuokos, palyginus su 2020 m. 34 santuokomis daugiau. Santuoką nutraukė 104 poros, taip pat padidėjo mirčių skaičius – 372 mirtys, palyginus su 2020 m. 87 mirtimis daugiau.

3. Atrinkti rodikliai, rodantys neigiamą pokytį savivaldybėje ir blogesnę nei vidutinę situaciją Lietuvos savivaldybių kontekste:

Išvengiamas mirtingumas proc. Visagine 33,4 proc., lyginant su Lietuvos vidurkiu (27,3 proc.) yra šiek tiek didesnis. 2021 m. dėl išvengiamo mirtingumo Visagino savivaldybėje mirė daugiausia žmonių, lyginant su kitomis savivaldybėmis. 2021 m. Visagino savivaldybėje mirė 372 gyventojai, iš jų 125 mirė dėl išvengiamo mirtingumo priežasčių (2020 m. – 120, 2019 m. – 118, 2018 m. – 105, 2017 m. – 96, 2016 m. – 107, 2015 m. – 128). Daugiau netekome vyrų nei moterų. Per 7 metus mirė net 799 Visagino gyventojai dėl išvengiamo mirtingumo priežasčių.

Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu/standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, rodiklis 100 000 gyv. Visagino sav. rodiklis 15,4/100 000 gyv. yra raudonoje zonoje ir užima blogiausią vietą tarp kitų savivaldybių. 2021 m. nuo narkotikų mirė 3 asmenys (2020 m. – 2, 2019 m. – 2, 2018 m. – 2, 2017 m. – 2, 2016 m. – 6, 2015 m. – 4, 2014 m. – 2). Per 8 metus nuo narkotikų mirė 23 visaginiečiai. Mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių pagal amžiaus grupes apima asmenis nuo 18–44 metų.

Mirtingumas nuo piktybinių navikų/standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C96) 100 000 gyv. Visagino sav. rodiklis 2021 m. 335,7/100 000 gyv. viršija Lietuvos vidurkį. Visagine 2021 m. netekome 63 gyventojų (2020 m. – 61, 2019 m. – 67, 2018 m. – 58, 2017 m. – 36 asmenų). Per 5 metus iš viso nuo piktybinių navikų mirė 285 Visagino gyventojai. Daugiausia Visagino sav. miršta nuo piktybinių navikų asmenys, kurie priklauso 65+ m. amžiaus grupei, antroje vietoje 45–64 m. amžiaus grupė. Daugiausiai mirčių Visagine buvo nuo C34 Bronchų ir plaučių piktybinių navikų – 10, C16 Skrandžio piktybinių navikų – 7, C25 Kasos piktybinių navikų – 6, C18 Storosios (gaubtinės) žarnos piktybinių navikų – 5, C50 Krūties piktybinių navikų – 5.

4. Visagino savivaldybės gyventojų pagrindinės mirties priežastys 2021 m. buvo kraujotakos sistemos ligos (154 atvejai), COVID-19 (73 atvejai) ir piktybiniai navikai (63 atvejai).

5. Analizuojant 2022 m. suaugusiųjų gyvenimo tyrimo duomenis nustatyta, kad Visagino sav. gyventojų mitybos įpročiai nėra blogi, lyginant su Lietuvos vidurkiu, vaisių suvartoja daugiau, gazuotų saldžiųjų ir energinių gėrimų vartoja žymiai mažiau, lyginant su Lietuvos vidurkiu. Buvo nustatyti aukšti sveikatai rizikingo elgesio rodikliai (alkoholio, narkotikų, el. cigarečių vartojimas).

Siekiant sumažinti išvengiamo mirtingumo skaičių:

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija siekia iki 2030 m. sumažinti išvengiamą mirtingumą Lietuvoje. Programoje numatytos dvi pažangos priemonės – nacionalinio lygmens pažangos priemonė „Gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą“ bei regioninio lygmens pažangos priemonė „Ilgalaikės priežiūros paslaugų diegimas“. Įgyvendinant priemonę, dėmesys bus skiriamas sveikatos priežiūros paslaugų infrastruktūros modernizavimui,

patrauklesnių darbo sąlygų sveikatos priežiūros specialistams kūrimui, inovatyvių ir efektyvesnių paslaugų organizavimo modelių įgyvendinimui, sveikatos sektoriaus skaitmenizacijai. Priemonės įgyvendinimo stebėsenai patvirtinti net 29 rodikliai, kurie leis vertinti pagal priemonę įgyvendinamų veiklų įtaką sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo, efektyvumo ir kokybės pažangai. (Informacijos šaltinis: Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija).

Siekiant sumažinti mirtingumą nuo narkotikų sąlygotų priežasčių:

- Stiprinti įvežimo bei išvežimo punktus, kurie naudojami kaip didmeninės prekybos narkotikais ir narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakais centrai;
- Stebėti sienas, siekiant užkirsti kelią su prekyba narkotikais susijusiems neteisėto sienos kirtimo atvejams;
- Daugiausia dėmesio skirti padidėjusiems neteisėtų narkotikų, įskaitant naujas psichoaktyvias medžiagas, pardavimams per socialinių tinklų platformas, mobiliąsias programėles ir interneto bei tamsiojo interneto rinkas, ir su internetinių mokėjimų ir šifruotų skaitmeninių ryšių naudojimu susijusiems sprendimams, stiprinti bendradarbiavimą su privačiuoju sektoriumi;
- Stiprinti pašto ir greitojo pristatymo tarnybų galimybes nustatant neteisėtą narkotikų platinimą;
- Stiprinti teisėsaugos institucijų išteklius kontroliuojant tarpvalstybines geležinkelių transporto jungtis ir bendrosios aviacijos erdvę, kurios gali būti išnaudojamos kaip galimi prekybos narkotikais kanalai. (Informacijos šaltinis: Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas).

Siekiant sumažinti mirtingumą nuo piktybinių navikų:

Lietuvoje yra vykdomama Vėžio kontrolės 2014–2025 m. programa, kurią vykdo Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija. Įgyvendinant Vėžio kontrolės 2014–2025 m. programą dalyvauja Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Higienos institutas, Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras, asmens sveikatos priežiūros įstaigos, Nacionalinis vėžio institutas, savivaldybių visuomenės sveikatos biurai, savivaldybės ir kitos organizacijos. (Informacijos šaltinis: NACIONALINĖ VĖŽIO PROFILAKTIKOS IR KONTROLĖS 2014–2025 METŲ PROGRAMA).

Siekiant sumažinti riziką susirgti vėžiu rekomenduojama nerūkyti, nevartoti jokių tabako gaminių, palaikyti normalų kūno svorį, būti fiziškai aktyviems, daug laiko praleisti gryname ore, valgyti daug vaisių ir daržovių, nevartoti alkoholinių gėrimų, dalyvauti prevencinėse programose.

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Visagino savivaldybės administracija
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl Visagino savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2021 metų ataskaitos patvirtinimo
Dokumento registracijos data ir numeris	2022-12-22 Nr. TS-225
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Erlandas Galaguz Savivaldybės meras
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-12-28 11:51
Parašo formatas	Ilgalaikio galiojimo (XAdES-XL)
Laiko žymoje nurodytas laikas	2022-12-28 11:51
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2019-04-10 12:46 - 2024-04-08 23:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	2022 12 22 sprend 225 ataskaita.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Elpako v.20221227.3
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2023-01-02)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2023-01-02 nuorašą suformavo Jolita Zabulytė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-